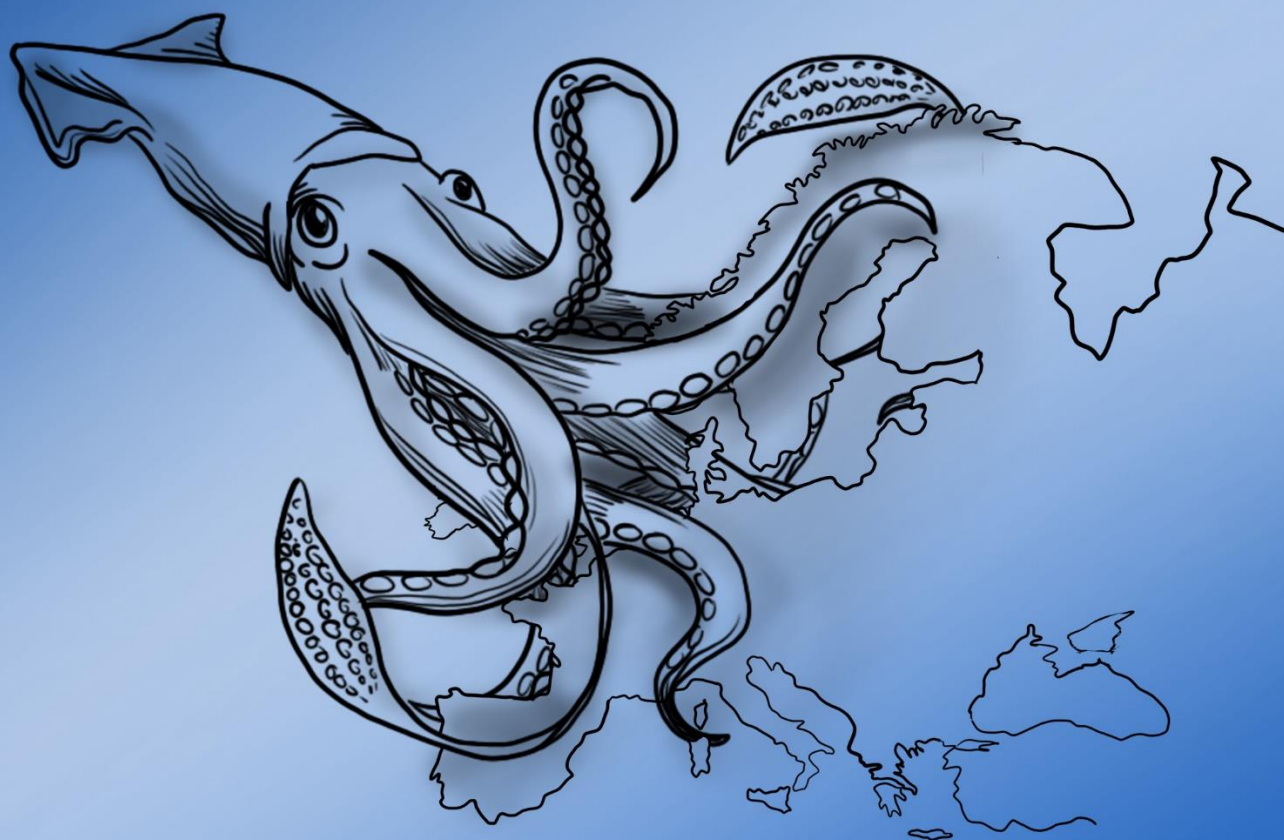

Vás zvou na devátý ročník mezinárodní
doktorandské vědecké konference

Promýšlet Evropu dvacátého století: Ve stínu obra

7. a 8. listopadu 2022

**velký zasedací sál Jihomoravského
kraje, Žerotínovo náměstí 449/3
(a případně také ONLINE)**

Program a další informace naleznete na www.historiaeuropeana.eu

Devátý ročník konference Promýšlet Evropu 20. století, který se uskuteční ve dnech 7. a 8. listopadu 2022, bude letos věnován tématu téměř starozákonnímu.

Hned na první pohled otvírá téma letošní konference - *Ve stínu obra* – asociace spojené se společným židovsko-křesťanským kulturním základem evropské civilizace. Soubor Davida s Goliášem jakožto symbol nevyrovnaných šancí a zarytého odporu slabšího soupeře je nakonec obraz, který nás provází a inspiruje již staletí. S obrem se však dá vyrovnat různými způsoby – je možné s ním bojovat, ale stejně tak je možné se v jeho stínu skrýt nebo s ním vyjednat oboustranně výhodné podmínky soužití tak, jak to ostatně vídáme i v přírodě. Namátkou zmiňme například klubáky – ptáčky, kteří se živí parazity na tělech nosorožců a jiných velkých savců Afriky.

Tento rok chceme naši konferenci věnovat všem možným módům asymetrického soužití. Hegemon, zde v roli pomyslného obra, může být nejrůznějších druhů – může jít o globální či regionální mocnost, politicky či společensky dominantní sílu či myšlenkový proud, který v určité skupině udává tón. Mluvit tak můžeme o široké paletě problémů, od kolonizace a strategií kolonizovaných území při odporu či vyrovnávání se s nadvládou až po otázky kolaborace se složkami okupační moci či režimu, s nímž jedinec vnitřně nesouhlasí. Debata nás může zavést od otázek politických přístupů malých států v bipolárním světě druhé poloviny 20. století až po problematiku každodenních kompromisů v prostředí, ve kterém se člověk podřizuje představám jiných o směřování skupiny. Zapomínat bychom však neměli ani na prvotní asociaci zmíněnou v úvodu – zánícený odpor (či odhodlání k odporu) vůči většímu a silnějšímu protivníkovi je konec konců nepochybně téma, které v dnešních dnech rezonuje v celé naší společnosti. Do debaty rádi přivítáme příspěvky o různých podobách mocenské či společenské asymetrie a především o způsobech, jakým se menší ze stran snaží svou situaci změnit, přizpůsobit se jí, nebo z ní – byť na první pohled paradoxně – může profitovat.

Při řešení této problematiky je možné využít různé přístupy a teoretické koncepty. Nebráníme se interdisciplinaritě. Příspěvky by měly být zaměřeny jak na širší ideové jevy, tak i na konkrétní události. Cílem výstupu by však nemělo být detailní zaobírání se úzce specifickými či regionálními tématy, ale naopak vystihnoutí mezinárodního významu, či alespoň širšího kontextu a srovnání. Klademe důraz na obecnější souvislosti – budeme interpretovat příčiny, účel a následný dopad sledovaných jevů. Časově se zaměříme na období mezi počátkem 20. století a rozpadem východního bloku.

Harmonogram

1. den 7. listopadu 2022

9:00-10:00 Prezence účastníků

10:00-10:30 Slavnostní zahájení

**Mgr. Ondřej Varaďa, zástupce spolku Historia Europeana, z. s.
doc. Mgr. Tomáš Malý, Ph.D., vedoucí Historického ústavu FF MU
prof. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D., prorektor pro personální a akademické
záležitosti Masarykovy univerzity**

10:30-12:00 Blok A

Československo a Evropa ve 20. století

10:30 **Mgr. Dana Vedra**

Historický ústav
Filozofická fakulta
Masarykova univerzita

Nacistická germanizační politika ve střední Evropě
Příspěvek bude zaměřen na nacistickou sídelní politiku ve střední Evropě v letech druhé světové války se zaměřením na vystěhování obyvatel z důvodu vytváření popř. rozšíření vojenských cvičišť. V okupovaném Československu a Polsku proběhlo mnoho těchto přesunů, jež hrály klíčovou roli v nacistické germanizační politice. Vedle stavu dosavadních výzkumů na sledované téma se příspěvek zaměří na vytyčení základních kontur těchto plánů, jež byly samotnými okupanty prezentovány primárně jako vojenské potřeby Říše. Ve skutečnosti se jednalo o jeden z mála realizovaných plánů germanizace, jejichž hlavní proces měl proběhnout po vítězné válce. Příspěvek se taktéž pokusí srovnat situaci v sousedních zemích a tak dojít k novým směrům bádání, kterými se mohou další výzkumy ubírat. Násilné vnitřní migrace českého a polského etnika a následné poválečné vysídlení německých obyvatel z prostoru střední a středovýchodní Evropy měly zásadní vliv na podobu Evropy v 2. polovině 20. století a s jejími dopady se můžeme dodnes stále setkávat. Taktéž můžeme s touto analogií sledovat jak zdánlivě marginální migrační procesy mohou vyvolat velké pohyby obyvatel v dílcích velkého obra, tedy v tomto případě nacistického orla.

10:50 **PhDr. Patrik Beňuš**

Historický ústav
Slovenská akadémia
vied

Roky 1938-1945 a ich dopad na poľnohospodárstvo na území Slovenska
Dynamika roku 1938 v kontexte stupňujúceho sa geopolitického napätia priniesla výrazné zmeny v celom hospodárskom sektore na území medzivojnovnej ČSR, ktoré po marci 1939 dominantne ovplyvnili aj následnú produkciu v poľnohospodárskom odvetví na území Slovenska. Prijatím ochrannej zmluvy s tajným protokolom z 23. marca 1939 sa začalo so začleňovaním Slovenska do veľkopriestorovej ekonomiky Nemecka, ktoré pôsobilo na poľnohospodársky sektor počas celého obdobia existencie ľudáckej Slovenskej republiky. Zámerom príspevku je skúmanie vplyvu nemeckej hospodárskej politiky na poľnohospodársky sektor na území Slovenska.

11:10 **Mgr. Ondřej Varaďa**

Historický ústav
Filozofická fakulta
Masarykova univerzita

“Odpusťte, tatíčku, že Vám takto píší”: dopisy čs. legionářů prezidentu republiky v agendě KLEG MNO
Příspěvek se bude zabývat fenoménem dopisů adresovaných v období první československé republiky prezidentu republiky (resp. kanceláři prezidenta republiky) ze strany bývalých čs. legionářů. Tyto dopisy, obsahující většinou žádosti o „nejvyšší“ intervenci či pomoc, byly delegovány dále na Kancelář čs. legií při Ministerstvu národní obrany, která měla záležitosti legionářů v daném období v gesci a v jehož fondu se dnes nacházejí. Cílem příspěvku je analyzovat

tyto dopisy jako samostatný žánr, identifikovat jejich typické charakteristiky a sledovat vývoj tohoto fenoménu v době první republiky. V druhé rovině pak bude na příkladu těchto dopisů ilustrována snaha specifické skupiny dosáhnout vlastních pocitovaných nároků tváří v tvář globálním událostem a často i existenčnímu ohrožení jakožto příklad asymetrického postavení a mocenské dynamiky.

11:30-12:00 **Diskuze**

12:00-

12:45

Oběd (catering na místě)

12:45-

Blok B

14:15

Power Dynamics in 20th Century Europe

12:45

MA Kajetan Stobiecki

Herder Institute for
Historical Research on
East-Central Europe

Becoming a minority – Germans in Pilsen after 1897 and their perception of group security

In March 1897 Czech candidates won the election to the Pilsen city council, for the first time in history also taking over the first curia – the richest and most influential electorate. Local Germans, after centuries of dominating the city's life, were suddenly left without political representation. Later this year the Badeni-crisis escalated in open anti-German and anti-Jewish violence. The German community, although still strong in terms of wealth, social standing, and cultural initiatives, clearly found itself in position of a threatened minority. In my paper I would like to examine the effect this power shift had on its identity and security perception.

13:05

**Dr. Nataša Henig Mišičič
PhD.**

Institute of
Contemporary History
Ljubljana

The challenges of the Savings Bank of Drava Banovina during the Great Depression in the 1930s

The study of the problems of everyday trade-offs taken by the Savings Bank of Drava Banovina, Ljubljana, while managing crises on different levels during the 1930s reveals the emergence of public distrust towards financial institutions. The savings bank mainly dealt with the pressure from depositors, while the general panic was influenced by a lack of solid information about bank portfolio values and the macroeconomic situation. The measures taken by the state and National Bank were indeed insufficient and ineffective, which worsened the relationship between the savings bank and its customers.

13:25

MA Anna Grutza

Central European
University

Quo Vadis Socialism in Mieczysław Rakowski's Polityka? Political Journalism in the Shadows of the Soviet Union, China and Gomułka

In this paper, I will introduce Mieczysław Rakowski, editor of Polityka, and his memoirs that are today archived by the Hoover Institution Archives at Stanford University, in order to analyze Rakowski's thoughts on political journalism and revisionism in early Cold War Poland. Zooming-in to his notes and reflections on the right path to communism, I aim to work out how journalism within the communist block offered a space of pluralism and opinion shaping/making despite the official dogma of party unity across communist countries in the late 1950s to 1960s. What particular role did journalists play within the communist power struggles?

I am interested thereby in the tactics of comparison Rakowski used to carve out a sphere for criticism against radical political lines that called back Stalinist times. My analysis shall unfold around a double juxtaposition: On the one hand,

Poland's relative liberties in the shadows of China and the Soviet Union, on the other, Rakowski's political writing and activism in the shadow of Władysław Gomułka political leadership in Poland.

13:45-14:15 **Diskuze**

14:15-

14:30

14:30- **Blok C**

16:30

Přestávka

Beyond the Horizon: European Policies Overseas

14:30 **Mohamed Mohamady**

Philipps-Universität
Marburg

Egypt in the Soviet Strategy, 1952-1970

As a matter of fact, there was no clear-cut Soviet global scheme for world domination - despite the populist propaganda - but the motives behind the Soviet strategy towards the world were only to protect the borders of the Soviet Union from a possible invasion. The power struggle at the Soviet Union, the problem of Germany and the lack of independent countries in the Third World played a role in the absence of a clear Soviet strategy towards the Third World countries until 1955, when the Czech arms deal was concluded. Although the Soviet Union had been placing Egypt in the centre of its attention since the Bolshevik revolution, it was considered an important base for the British Empire, the Soviet Union preferred to avoid confrontation with Britain, and to focus its attention on Syria.

There was a firm belief expressed by official Soviet publications, that the 1952 coup d'etat was staged by the CIA as part of its struggle for influence against Britain in Egypt. The Soviet officials believed that Nasser and his companions were merely reactionary nationalists, but there was the "Seduction" to put the Soviet horse at the backyard of NATO and Baghdad Pact.

Nasser was a constant source of anxiety for the Soviet Union, and that was partially due to what it saw as recklessness that could lead to a nuclear conflict between the two superpowers. The Soviet Union also agreed with Britain that Arab nationalism was a danger. Hence, the Soviet Union worked against Egypt, and to subjugate it.

14:50 **Adam Mordzak**

Doctoral School of
Humanities
University of Lodz

British policy towards Japan in the shadow of the outbreak of World War II

Relations between Britain and Japan, allies in the World War I, deteriorated significantly in the 30s when Tokyo undertook a rapid expansion, which London perceived as a direct threat to its own possessions in the Far East. In the summer of 1939, relations were extremely tense. A major change in the situation occurred with the signing of the Molotov-Ribbentrop Pact and the outbreak of World War II. These events completely remodeled the existing system of alliances. The aim of this paper is to investigate what impact they had on British policy towards Japan.

15:10 **Dolly Afoumba**

Philipps-Universität
Marburg

Colonisation by money between theory and case study: Introduction of British colonial rule in Kenya

The analysis of Money as a tool of colonisation has gained better scientific consideration in recent years, due to the current international debate on the CFA Franc, the latest colonial currency still in official use as legal tender in 15 former French colonies in Africa.

In this contribution, I intend to study this special function of the unit of exchange in the case of Great Britain in East Africa (Kenya) from the 1900s to the introduction of the British Shilling (1922). I plan to discuss theories and approaches on the issue of economic and specifically monetary colonisation.

This is a very important subject, especially today looking at the changes imposed to the world economy through different crises. This historical reminder is therefore important because it shows on a theoretical level how currency influences the power relationships between states, and then concretely refers to historical facts through the example of British colonisation in East Africa. I also plan to highlight the fight of the local community against British colonial changes in their territory, since they were already in a very advanced stage of economic development when Britain arrived. Kenya was the receiving territory for Asians and Europeans through the Indian Ocean. Inhabited by powerful local traders with economic centres scattered over a large part of the territory, the country was one of the most attractive sites for exchange in Africa. Kenyans traded with Chinese, Arabs, Indians, and European merchants. When the British arrived, they had ambitions beyond trade and quickly realised that whoever controls the currency controls the territory. I propose a theoretical analysis of the concept of colonisation through money (I) and investigate the case of Great Britain in Kenya: the struggle for supremacy and the reaction of the local community (II).

15:30

Julie Afoumba

University of Douala

The media during the francophone African independence movements.

The second half of the 20th century was a period of great resistance in Africa, leading to the independence of the former European colonies. This was also the period during which the UN placed these territories under the trusteeship of foreign powers in the aftermath of the Second World War, granting them enormous political authority. Even if the role of Western administrations was no longer basically directed towards colonialism, but rather confined to accompanying African nations described as barbarians, it took a great deal of resistance and bloody wars to achieve the freedom of self-government.

Several studies have highlighted the media's impact and effect in times of conflict. The media can play either a positive or a negative role during conflict. Its influence is positive or neutral when it provides objective information, allowing people to think and act knowledgeably.

In other cases, precisely in conflicts involving democratic claims or asymmetric wars, the media are either manipulated and controlled by a dominant force, or are used to promote the struggle for freedom of a weak or oppressed community. In the case of the struggle for independence in African territories, the colonial authorities owned most of the media and used them to influence local opinion and fight nationalist movements. This was the case in Cameroon, for example, when the French colonial government launched anti-nationalist propaganda and labelled anti-colonial fighters as communists. But through the creation of so-called free media and the support of media owned by supporters of decolonisation, these movements were able to resist colonial pressures.

This contribution proposes to focus on the first decade of the second half of the 20th century. It offers to look at the information war between the French metropolises and the colonies or the nationalist movements in the colonies during the fights for independences (I). I also intend to study the most decisive media expansion, especially in Cameroon that supported the resistance process and led to the independences (II).

15:50-16:30 **Diskuze**

16:30-

16:35

Závěrečné slovo (organizační záležitosti, pozvánka na večer)

18:00-
00:00

Společenský večer s občerstvením (večeře)

2. den 8. listopadu 2022

9:00-9:05 Zahájení 2. jednacího dne

9:05-
11:05 Blok D

Dilema moci a ducha

9:05

Mgr. Adam Strašák

Historický ústav
Filozofická fakulta
Masarykova univerzita

Stát jako obr chránící církev?

Československá první republika byla nábožensky tolerantním státem. Zároveň ovšem převzala rakouský trestní zákoník z roku 1852, který chránil náboženství a církev před urážkami. Autor příspěvku si klade několik otázek: Jak stát trestal kritiky katolické církve? Jaká kritika byla trestána a jaké případy byly naopak tolerovány? Jak naopak chránil stát sám sebe před kritikou ze strany katolických kněží? Jak stát chránil před katolickou kritikou Československou církev? Autor bude vycházet ze soudních spisů krajského soudu v Uherském Hradišti z let 1920-1930.

9:25

Mgr. Jan Ševčík

Historický ústav
Filozofická fakulta
Masarykova univerzita

Okultisté za Říše, proti Říši i s Říší

Konferenční příspěvek se bude zabývat situací československých okultistů za Protektorátu. První část příspěvku se bude zabývat vlivem německého a rakouského okultismu na vznik nacistické strany a taktéž vztahem nacistické strany k okultismu. Druhá část se bude zabývat československým okultismem. Stručně popíše jeho novodobou historii, poté vykreslí podobu a složení československé okultní scény ve 30. letech, na závěr se bude zabývat krizovými roky 1938 a 1939. Třetí část se bude zabývat českým okultismem za nacistické okupace. Popíše celoříšské represe proti okultistům z roku 1941, známé též jako „Akce Hess“, bude se zabývat otázkou zapojení okultistů do odboje a také otázkou jejich kolaborace. Součástí budou příklady nejnovějších archivních objevů k tématu příspěvku.

9:45

Mgr. Petra Černá

Historický ústav
Filozofická fakulta
Masarykova univerzita

Ve službách církve a státu? Snaha Alfreda Fuchse najít soulad mezi dvěma proudy

Novinář Alfred Fuchs v období první republiky stál, jak sám o sobě prohlásil, mezi dvěma proudy – jako katolík měl blízko k pravici, ale zároveň se svými názory hlásil k tzv. Hradu a dal se do služeb státního tisku. Jeho rozkročení mezi dvěma střetávajícími se stranami se projevovalo především v jeho úvahách nad propojením politických názorů s náboženským přesvědčením. Příspěvek analyzuje Fuchsovu obhajobu demokracie z pozice katolického intelektuála a jeho snahu najít mezi dvěma proudy soulad.

10:05

Mgr. Jakub Marša

Historický ústav
Filozofická fakulta
Masarykova univerzita

Obraz Sovětského svazu v prostředí Církve československé po únoru 1948

Příspěvek je sondou do církevního prostředí v Československu po únoru 1948. V první části se zabývá způsobem, kterým byl Sovětský svaz vykreslován v oficiálním tisku Církve československé po únoru 1948. Sovětský svaz totiž představoval ideální vzor pro mnohé evropské komunistické režimy Východního bloku. Příspěvek představuje dominantní témata, se kterými byl Sovětský svaz ve veřejném prostoru spojován. V druhé části se zamyslí nad

mírou odezvy představeného diskurzu mezi duchovními a věřícími Církve československé v Brně. Tím propojuje výzkum z pozice centra s lokálními dějinami každodennosti. Téma ohraničují roky 1948–1960, tedy časová osa umožňující zohlednit případné proměny obrazu Sovětského svazu v průběhu dynamických 50. let

10:25-11:05 **Diskuze**

11:05-

11:20

Přestávka

11:20-

Blok E

13:20

Teorie moci? Ideje a politika mocenského diskursu

11:20

Mgr. Et Mgr. David Mareček

Historický ústav
Filozofická fakulta
Univerzita Hradec
Králové

Politika střední cesty: Americká reakce na vojenské zásahy v Polsku a Maďarsku v roce 1956

Rok 1956 byl z pohledu americko-sovětských vztahů velmi komplikovaný. Po částečném snížení napětí, které následovalo po Stalinově smrti, se potlačení demonstrací v Polsku a Maďarsku stalo překážkou pro vzájemný dialog a následně výrazně ovlivňovalo vztahy mezi oběma velmocemi i po zbytek 50. let. Rozsah armádních zásahů zároveň způsobil, že se dění v Poznani a Budapešti stalo jedním z klíčových témat v rámci strategických debat uvnitř Eisenhowerovy administrativy. Cílem tohoto příspěvku je komparace amerického diplomatického přístupu vůči událostem ve východním bloku během léta a podzimu 1956.

11:40

Klára Pinerová, Ph.D.

Ústav pro soudobé
dějiny

Nedokončená spravedlnost: role občanské společnosti v rehabilitačním procesu

Během šedesátých let v Československu postupně docházelo k demokratizaci a vytváření občanské společnosti. V rámci těchto tendencí se politický režim snažil vypořádat s vlastní minulostí, což vyvrcholilo zákonem o soudní rehabilitaci v roce 1968. Cílem příspěvku je analýza možností občanské společnosti ovlivňovat průběh rehabilitací a podporovat proces transitivity spravedlnosti. Pozornost bude zaměřena především na aktivity dvou spolků (Klub 231 a Svaz protifašistických bojovníků /SPB/). Zvláště SPB sehrál v rehabilitačním procesu důležitou úlohu jako společenský obhájce a zřizovatel rehabilitačních poraden a komisí. Jeho role doposud nebyla dostatečně objasněna.

12:00

Mgr. Jakub Švec, Ph.D.

Katedra filozofie
Fakulta humanitních
vied
Žilinská univerzita v
Žiline

Prečo sa liberalizmus stal z hľadiska politickej filozofie hegemónom v politickom diskurze - analýza a kritika

V predložennom príspevku máme ambíciu prostredníctvom metódy analýzy, syntézy a komparácie objasniť príčiny a dôsledky dominancie ideológie liberalizmu v súčasnom svete. V dobe bohatej na dezinterpretácie a nepresné či zavádzajúce pomenovania politickej reality pokladáme za dôležité definovať rozdiely a prieniky medzi už hore uvedenými pojmami „liberalizmus“, „politický liberalizmus“ a „liberálna demokracia, pričom máme ambíciu poukázať na ich vzájomný vzťah a prepojenosť, ktorá v konečnom dôsledku viedla k súčasnému vedúcemu postaveniu v politickej filozofii ale aj politickej praxi.

12:20 **Mgr. et Mgr. Jaromír Dvořák**

Ústav českých dějin
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

Inter-kulturní transfer jako nástroj historického výzkumu

Je zjevné, že se kulturní transfer projevuje velkou interdisciplinarností, a proto i jeho výzkum musí přesahovat zaměření jedné vědy. Kulturní transfer lze sledovat hned na několika úrovních. Na nejzákladnější úrovni jazyka jde o akceptaci nových pojmů, nebo změnu jejich významu. Na vyšší úrovni lze uvažovat o transferu teoretických koncepcí, zejména filozofických teorií ovlivňujících přístup ke světu a životu v něm. Od toho je to už jen krok k přenosu praktik a chování. V takto pojatém výzkumu je možné sledovat vznik globálního světa v jeho počátečních fázích. Zároveň lze touto metodou ukázat vztah centra a periferie, kde kulturní výměna postupuje víceméně jednostranně, ale zato na mnoha úrovních. Tento přístup nám umožňuje vidět také transfer emancipačních teorií, ale i teorií sociálně a ekologicky destruktivních, např. čistého ekonomického liberalismu. Z toho nám plyne, že změnou metody lze dojít k mnohovrstevnatým závěrům, aniž bychom se museli zaklínat gnozeologickou objektivitou.

12:40-13:20 **Diskuze**

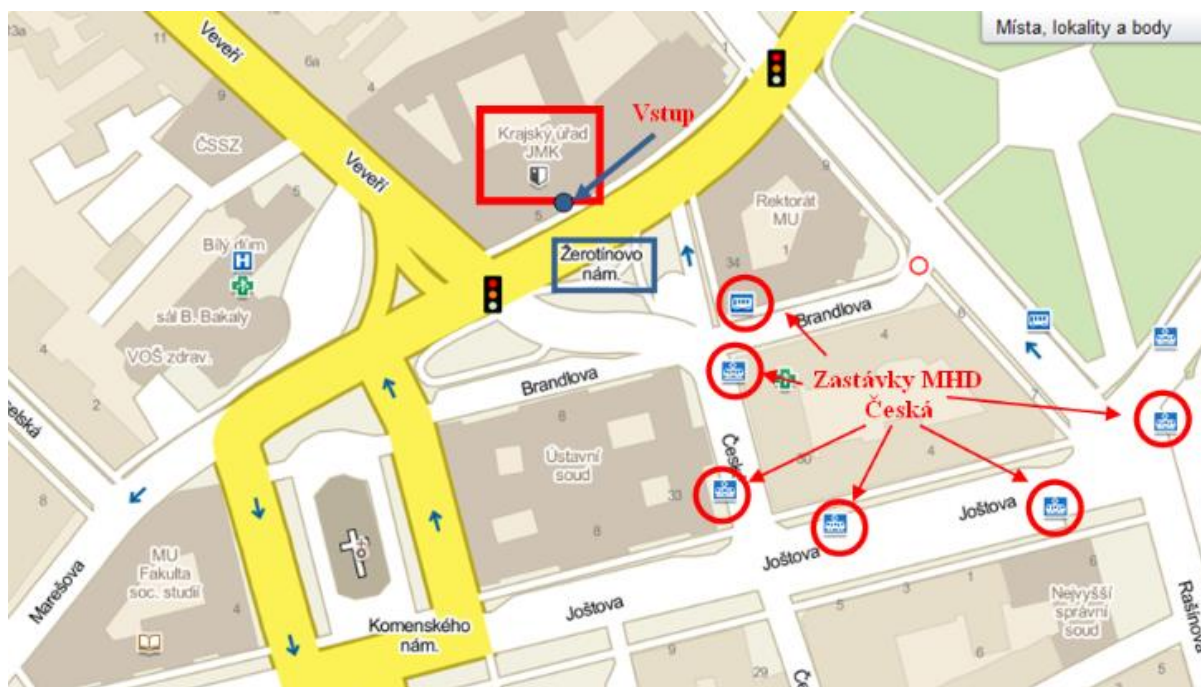
13:20 **Mgr. Michal Mako**
zástupce spolku
Historia Europeana,
z. s.

Zakončení konference

Změna programu vyhrazena.

Místo konání konference - PREZENČNĚ

velký zasedací sál Jihomoravského kraje,
Žerotínovo náměstí 449/3

GPS: 49.1987458N, 16.6044292E

Odkaz na důležitá místa spojená s konferencí:

<https://goo.gl/maps/WXXNCHnx7oejzkCV8>

Dopravní spojení

Nejbližší zastávka k budově JMK : **Česká** (linky tramvají č. **3, 4, 5, 6, 9, 10**, linky trolejbusů **32, 34, 36**)

Všechny potřebné informace k dopravě po Brně (jízdni řády, plány sítě, jízdenky, mimořádné události, chystané i aktuální výluky) najdete na webu: <https://www.idsjmk.cz/index>

Stravování na konferenci

Aktivní prezenční účastníci, kteří zaplatili konferenční poplatek, mají v průběhu obou dnů konference nárok na občerstvení ve formě studené kuchyně, ovoce, zeleniny a teplých nápojů, a v první den (7.11.2022) také na oběd v prostorách konference a teplou večeři (od 18:00) v restauraci U Lucerny (ul. Veverí 20). Níže naleznete odkaz na **elektronické hlasování**, podle kterého vyhodnotíme vaše stravovací preference a objednáme počet porcí jídla.

Formulář o jídle :

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdEpQMTQgJy8_tmK0TfZFU0MeDFVKyXrqblLL7GVRw45cvBsA/viewform?usp=sharing

Odkaz na restauraci : <http://www.u-lucerny.cz/>

Kontaktní údaje

Internetová stránka : <https://www.historiaeuropeana.eu/>

Kontaktní email (spolek) : historia.europeana@phil.muni.cz

Facebooková událost konference:

<https://www.facebook.com/events/5622454141141579>